

III – MỘT SỐ ĐỊNH HƯỚNG TRONG DẠY HỌC MÔN KĨ THUẬT LỚP 5

1. Định hướng về phương pháp dạy học

a) Định hướng chung

Định hướng chung về đổi mới phương pháp dạy học môn Kĩ thuật ở Tiểu học là phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS trong quá trình học tập. Để thực hiện được định hướng chung, khi dạy học môn Kĩ thuật lớp 5 theo chương trình và sách giáo khoa (SGK) mới, GV cần :

- Dạy HS cách học.
- Dạy học thông qua tổ chức các hoạt động trong giờ học.
- Tăng cường kết hợp giữa dạy học cá nhân với học nhóm.
- Kết hợp giữa đánh giá của GV với tự đánh giá của HS.

b) Những căn cứ để lựa chọn phương pháp dạy học Kĩ thuật lớp 5

– *Mục tiêu – nội dung chương trình* : Mục tiêu, nội dung chương trình quy định phương pháp dạy học. Mục tiêu chủ yếu của chương trình Kĩ thuật lớp 5 là rèn luyện, hình thành kĩ năng lao động đơn giản cho HS. Do vậy, phương pháp dạy học đặc trưng, chủ yếu khi dạy học Kĩ thuật 5 là phương pháp thực hành kĩ thuật.

– *Đặc thù của môn học* : Đặc thù của môn Kĩ thuật ở lớp 5 là nội dung môn học mang tính thực tiễn cao và gắn liền với những hoạt động lao động hàng ngày của con người như khâu, thêu, nấu ăn, nuôi gà,... Hoạt động thực hành là hoạt động đặc trưng và chiếm đa số thời gian của môn học, bài học.

Để thực hành có hiệu quả, GV phải chuẩn bị đầy đủ nguyên vật liệu, dụng cụ, tranh vẽ, sản phẩm mẫu có kích thước đủ lớn để HS dễ quan sát, màu sắc hài hoà và sử dụng kết hợp nhiều phương pháp dạy học trên lớp như phương pháp đàm

thoại, phương pháp trực quan (gồm phương pháp trình bày trực quan và phương pháp quan sát), phương pháp giải thích – minh họa, phương pháp thực hành kỹ thuật (gồm phương pháp làm mẫu và phương pháp huấn luyện – luyện tập),... Trong các phương pháp dạy học trên, GV cần tăng cường sử dụng phương pháp thực hành kỹ thuật nhằm làm cho HS biết cách thực hiện và thực hiện được các thao tác trong quy trình kỹ thuật để hoàn thành sản phẩm, đồng thời phát huy được tính tích cực, sáng tạo trong quá trình thực hành.

– *Đặc thù của các hoạt động dạy – học chủ yếu trong giờ học* : Trong chương trình Kỹ thuật lớp 5 có 2 dạng bài học cơ bản là dạng bài thực hành và dạng bài lý thuyết. Các hoạt động dạy – học chủ yếu thường được tiến hành trong các giờ học Kỹ thuật là HS quan sát, nhận xét mẫu ; hướng dẫn thao tác kỹ thuật ; HS thực hành ; đánh giá sản phẩm (đối với bài thực hành) và tìm hiểu nội dung chủ yếu trong bài học (đối với bài lý thuyết). Mỗi hoạt động có những đặc thù và mục tiêu riêng. Khi thiết kế kế hoạch bài học, GV cần biết được đặc thù và xác định được mục tiêu cụ thể của từng hoạt động dạy – học chủ yếu để từ đó xác định các phương pháp dạy học cũng như cách sử dụng từng phương pháp dạy học cho phù hợp.

– *Chuẩn kiến thức, kỹ năng* : Chuẩn kiến thức, kỹ năng quy định mức độ cần đạt được về kiến thức, kỹ năng, thái độ đối với từng chủ đề của chương trình môn học. Dựa vào chuẩn, GV xác định những nội dung chính của bài học và lựa chọn các phương pháp dạy học cho phù hợp, đồng thời xác định những phương tiện dạy học cần có để triển khai thực hiện các phương pháp dạy học.

Chuẩn kiến thức, kỹ năng chương trình Kỹ thuật lớp 5

CHỦ ĐỀ	MỨC ĐỘ CẦN ĐẠT
1. Khâu, thêu	<p>1. <i>Kiến thức</i> Biết cách đính khuy, thêu trang trí đơn giản và phối hợp cắt, khâu, thêu.</p> <p>2. <i>Kỹ năng</i> Làm được một số công việc khâu, thêu trang trí sản phẩm đơn giản.</p> <p>3. <i>Thái độ</i> Rèn luyện tính kiên trì, cẩn thận và có ý thức tự phục vụ bản thân.</p>

2. Nấu ăn	<p>1. Kiến thức</p> <p>Biết đặc điểm, cách sử dụng một số dụng cụ nấu ăn thông thường và cách tiến hành một số công việc nấu ăn đơn giản trong gia đình.</p> <p>2. Thái độ</p> <p>Có ý thức giúp đỡ gia đình trong những công việc nấu ăn.</p>
3. Kỹ thuật chăn nuôi	<p>1. Kiến thức</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nêu được lợi ích của việc nuôi gà và một số giống gà được nuôi nhiều ở nước ta. – Nêu được mục đích, tác dụng và cách tiến hành một số công việc đơn giản trong quy trình kỹ thuật nuôi gà. <p>2. Thái độ</p> <p>Có ý thức chăm sóc, bảo vệ vật nuôi và giữ vệ sinh môi trường.</p>
4. Lắp ghép mô hình kỹ thuật	<p>1. Kiến thức</p> <p>Biết quy trình lắp ghép một số mô hình kỹ thuật.</p> <p>2. Kỹ năng</p> <p>Lắp ghép được một số mô hình kỹ thuật.</p> <p>3. Thái độ</p> <p>Yêu thích lắp ghép mô hình kỹ thuật và có ý thức làm theo quy trình.</p>

c) Những điểm cần lưu ý khi dạy học từng chương

Chương 1. Kỹ thuật phục vụ

Kỹ thuật phục vụ bao gồm hai nội dung chủ yếu là *dính khay, thêu và nấu ăn*. Mục tiêu chủ yếu cần đạt được khi tổ chức dạy học các bài trong chương 1 là phát triển kỹ năng khâu, thêu và giúp HS biết cách thực hiện một số công việc nội trợ đơn giản trong gia đình. Qua đó, HS có khả năng vận dụng những kiến thức đã học để tự phục vụ bản thân và giúp đỡ gia đình một số công việc nội trợ đơn giản, phù hợp.

Để đạt được mục tiêu trên, khi tổ chức dạy học, GV cần lưu ý một số điểm sau :

- Nghiên cứu kỹ mục tiêu, nội dung chủ yếu của từng bài và chuẩn bị đầy đủ đồ dùng dạy học để chủ động trong giờ lên lớp. Đồ dùng dạy học phải có kích thước đủ lớn, đường khâu, đường thêu phải thể hiện rõ ràng, đảm bảo yêu cầu kỹ thuật và mỹ thuật.

– Tăng cường hướng dẫn HS sử dụng SGK như hướng dẫn đọc nội dung chủ yếu của từng phần, hướng dẫn quan sát hình trong SGK để trả lời câu hỏi, nêu nhận xét hoặc nêu cách thực hiện thao tác kĩ thuật,... Qua đó từng bước giúp HS có khả năng tự học và làm việc với SGK.

– Khi tổ chức hoạt động hướng dẫn thao tác kĩ thuật, GV cần kết hợp sử dụng tranh quy trình với hướng dẫn cách thực hiện từng thao tác để giúp HS hiểu rõ và thực hiện đúng khi thực hành. Trong mỗi quy trình kĩ thuật, GV tập trung hướng dẫn những thao tác mới, khó. Còn những thao tác đơn giản hoặc những thao tác HS đã biết, GV nên để HS tham gia thực hiện, sau đó nhận xét, uốn nắn. Nếu trong một quy trình kĩ thuật, cách thực hiện những thao tác sau lặp lại giống như thao tác trước đó, GV chỉ cần tập trung hướng dẫn 1–2 thao tác đầu, sau đó gọi HS lên bảng thực hiện những thao tác tiếp theo.

– Khi dạy các nội dung về nấu ăn, do không có điều kiện tổ chức cho HS thực hành ngay tại lớp nên GV cần tăng cường sử dụng tranh ảnh, vật thật như một số dụng cụ nấu ăn trong gia đình, một số loại thực phẩm thông thường,... để hướng dẫn các thao tác kĩ thuật. Những kiến thức về nấu ăn trong gia đình rất gần gũi với HS, vì vậy GV cần chú ý liên hệ thực tiễn nhằm khai thác những hiểu biết của HS về tác dụng, cách thực hiện một số công việc nấu ăn đơn giản và khắc sâu kiến thức cho HS. Bên cạnh đó, cần hướng dẫn cho HS cách thực hành tại gia đình để bước đầu hình thành kĩ năng thực hiện một số công việc nấu ăn đơn giản. Phương pháp dạy học chủ yếu khi tổ chức dạy học phần này là phương pháp làm việc theo nhóm (thảo luận nhóm) kết hợp với các phương pháp khác như đàm thoại, trực quan, giải thích – minh họa.

– Thực hiện đầy đủ yêu cầu về đánh giá nhằm khuyến khích, động viên HS hăng say học tập và phát huy được khả năng sáng tạo.

Chương 2. Kĩ thuật nuôi gà

Các bài học về kĩ thuật nuôi gà chủ yếu thuộc dạng lí thuyết. Do vậy, khi dạy các bài trong chương 2, GV kết hợp sử dụng nhiều phương pháp như đàm thoại, trực quan, làm việc theo nhóm..., trong đó tăng cường sử dụng phương pháp làm việc theo nhóm nhằm khai thác hiểu biết và phát huy tính tích cực, chủ động của HS.

– Chuẩn bị đầy đủ đồ dùng dạy học như tranh ảnh, vật thật theo nội dung của mỗi bài.

– Đối với những nội dung mới, GV cần giải thích rõ ràng và tạo điều kiện cho HS tìm tòi kiến thức mới qua quan sát các hình minh họa trong SGK và tranh ảnh do GV chuẩn bị.

– Nội dung của các bài học trong chương gắn liền với thực tế. Vì vậy, GV cần chú ý liên hệ những kiến thức được trình bày trong bài học với thực tiễn nuôi gà ở gia đình, địa phương (nếu có) để khắc sâu kiến thức cho HS.

– Chú ý hướng dẫn HS cách thực hành một số công việc đơn giản trong quy trình kĩ thuật nuôi gà để HS thực hiện ở gia đình.

Chương 3. Lắp ghép mô hình kĩ thuật

– Đặc thù của chương lắp ghép mô hình kĩ thuật là thời gian dành cho thực hành chiếm khoảng 90% thời gian bài học. Vì vậy, đồ dùng dạy học đóng vai trò quan trọng trong quá trình hình thành kiến thức mới và rèn luyện kĩ năng thực hành, phát triển tư duy kĩ thuật, rèn luyện tính cẩn thận, kiên trì cho HS. Để góp phần đổi mới phương pháp dạy học, GV cần phải chuẩn bị đầy đủ đồ dùng dạy học và vận dụng nhiều phương pháp, hình thức dạy học nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng của đồ dùng dạy học.

– Khi dạy nội dung *lắp ghép mô hình kĩ thuật*, GV cần chú ý :

- + Sử dụng phương pháp thực hành kĩ thuật kết hợp với phương pháp trực quan (mẫu mô hình lắp ghép) và các phương pháp dạy học khác như vấn đáp gợi mở, vấn đáp nêu vấn đề để lôi kéo HS tham gia vào các hoạt động và phát huy được tính tích cực, sáng tạo, đồng thời hình thành, phát triển kĩ năng lắp ghép mô hình kĩ thuật. Trong quá trình tổ chức các hoạt động, nhất là hoạt động thực hành, GV cần tăng cường hoạt động theo nhóm để mọi HS đều được thực hành, đồng thời hình thành ý thức hợp tác, học hỏi, giúp đỡ lẫn nhau. Điều này đặc biệt cần thiết đối với những nơi không có đủ bộ lắp ghép mô hình kĩ thuật cho mỗi HS.
- + Khi hướng dẫn các thao tác lắp ghép mẫu, GV cần thực hiện chậm và nhấn mạnh những thao tác khó để HS hiểu rõ cách thực hiện và thực hiện đúng. Tùy điều kiện và nội dung bài, GV có thể tổ chức cho HS thực hành sau khi kết thúc hoạt động 2 (GV thao tác kĩ thuật) hoặc tổ chức cho HS thực hành xen kẽ ngay trong hoạt động 2, nghĩa là GV hướng dẫn thao tác xong bộ phận nào thì tổ chức cho HS thực hành ngay bộ phận đó để HS dễ nhớ và lắp được. Tiến hành như vậy cho đến khi hoàn thành sản phẩm.

2. Định hướng về thiết bị dạy học

Đổi mới phương pháp dạy học phải đi đôi với việc tăng cường sử dụng các thiết bị dạy học trong mỗi giờ học. Mặt khác, mục tiêu chủ yếu của dạy học kĩ thuật là hình thành kĩ năng kĩ thuật cho HS thông qua việc tổ chức cho HS thực hành. Vì vậy, một trong những yêu cầu cơ bản của dạy học Kĩ thuật 5 là GV và HS phải có đầy đủ thiết bị dạy học theo yêu cầu của mỗi bài học.

Thiết bị dạy học môn Kĩ thuật ở lớp 5 bao gồm :

- SGK, SGV Kĩ thuật 5 được biên soạn theo Chương trình Tiểu học (CTTH).
- Tranh : gồm tranh thể hiện đặc điểm hình dạng, cấu tạo của các dụng cụ lao động như dụng cụ nấu ăn và ăn uống ; các chi tiết, dụng cụ của bộ lắp ghép mô hình kĩ thuật ; tranh quy trình đính khuy, thêu, lắp ghép mô hình kĩ thuật.
- Mẫu đính khuy hai lỗ, mẫu thêu dấu nhân, các sản phẩm được trang trí bằng mũi thêu dấu nhân, mẫu sản phẩm lắp ghép mô hình kĩ thuật.
- Dụng cụ, vật liệu cần thiết để GV hướng dẫn thao tác kĩ thuật và HS thực hành.

Tùy nội dung từng bài, GV và HS chuẩn bị thiết bị dạy học cho phù hợp.

Trong các thiết bị dạy học trên, một số dụng cụ, thiết bị được Bộ Giáo dục và Đào tạo trang bị cho các trường như bộ dụng cụ cắt, khâu, thêu (chương 1) ; bộ dụng cụ lắp ghép mô hình kĩ thuật (chương 3). Còn một số thiết bị dạy học khác, GV và HS phải tự trang bị. Để có được đầy đủ thiết bị dạy học, mỗi GV cần chủ động, sáng tạo làm đồ dùng dạy học, đồng thời hướng dẫn HS chuẩn bị đầy đủ vật liệu, dụng cụ thực hành theo khả năng của bản thân và điều kiện sẵn có của gia đình, địa phương.

3. Định hướng về đánh giá

Đánh giá kết quả học tập môn Kĩ thuật của HS lớp 5 vẫn được thực hiện theo hình thức đánh giá bằng nhận xét ở hai mức : hoàn thành (A) và chưa hoàn thành (B). Đối với những HS đã đạt ở mức hoàn thành và thể hiện rõ năng khiếu kĩ thuật được đánh giá ở mức hoàn thành tốt (A⁺).

Việc đánh giá kết quả học tập của HS phải được kết hợp giữa tự đánh giá của HS với đánh giá của GV, giữa đánh giá mức độ hiểu, biết kiến thức lí thuyết với đánh giá kĩ năng thể hiện qua sản phẩm thực hành và thái độ học tập. Khi đánh giá kiến thức lí thuyết, GV có thể kết hợp đánh giá bằng câu hỏi cuối bài trong SGK với câu hỏi trắc nghiệm thông qua các phiếu học tập.

Việc đánh giá kết quả học tập của HS phải khuyến khích được HS học tập và chỉ ra hướng phấn đấu cho mỗi HS.